

Novice.

Deželni zbor kranjski.

Posl. Stegnar poroča o letnem poročilu § 8. „šolstvo“. Posl. Pfeifer ni zadovoljen z novodobno šolo in zagovarja staro šolo. V sednji šoli se otroci mučijo z nepotrebnimi rečmi, dočim se potrebnega ne nauče. Posl. Hribar zagovarja novo šolo, razmotrava šolske razmere sploh, graja deželni odbor zaradi imenovanja zastopnikov v okrajnih šolskih svetih, zagovarja pouk slovenščine na srednjih šolah in predlaga: I. Na nemški deški in dekliški ljudski šoli v Ljubljani vpeljati je s šolskim letom 1895/6 od tretjega razreda nadalje slovenski jezik za obvezni učni predmet za vse učence, odnosno učenke brez izjeme. Deželnemu odboru se naroča, na pri c. kr. deželnem šolskem svetu takoj stori potrebne korake za izvedbo tega sklepa. II. Deželnemu odboru se naroča, naj se takoj obrne do c. kr. deželnega šolskega sveta z zahtevo, da se s šolskim letom 1895/6 ali najkasneje s šol. letom 1896/7 vpelje na nižjih štirih razredih c. kr. državne višje realke v Ljubljani in vseh razredih c. kr. gimnazij na Kranjskem slovenščina kot obligan predmet za vse dijake brez razločka. III. Deželnemu odboru se naroča: 1.) naj pri c. kr. deželnem šolskem svetu neutegoma in z vso energijo stori potrebne korake, da se po možnosti že z bodočim šolskim letom 1896/7 na c. kr. gimnazijah v Ljubljani in v Novem Mestu vpelje v petem razredu slovenski učni jezik za verouk, latinščino, matematiko in naravoslovje; 2.) naj takoj stopi v dogovor z gospodi profesorji, ki so usposobljeni za spisanje učnih knjig za gorenje štiri predmete, potrebnih za pouk v petem in šestem gimnazijskem razredu, ter jih naprosi, naj se spisavanja teh knjig lotijo neutegoma za nagrado, ki se ima dogovoriti; 3.) naj se za pisateljske nagrade za izdavanje teh knjig porabi v ta namen dovoljeni kredit; ko bi pa ne zadostoval, naj v prihodnjem zasednji stavi za povišanje istega primerne predloge. IV. C. kr. deželna vlada se naprosi, delovati pri c. kr. učnej upravi na to, da se za malo gimnazijo ljubljansko, umeščeno v prostorih, ki so v pedagoškem in zdravstvenem oziru popolnoma nedostatni, sezida novo, potrebam in zahtevam sedanjega časa odgovarjajoče poslopje. Prva dva predloga se na nasvet polanca dr. Sahafferja izročita dež. odboru v pretres. Posl. dr. Papež in dež. glavar Detela zagovarjata deželni odbor glede imenovanja zastopnikov v okr. šolske svete. Posl. dr. vitez Bleiweis kara dež. šolski svet, glede znanega postopanja v uvedbi slovenščine na srednjih šolah in ne ufa, da bi se novemu predlogu Hribarjevemu bolje godilo nego lauskuemu. Drž. predsednik baron Hein poudarja, da je treba pred vsem slovenskih knjig za pouk na višjih razredih srednjih šol. Resolucije posl. Hribarja se na to sprejmo in poročilo odobri. — Pri poročilu o vinarski šoli na Grmu predlaga poslanec Hribar: Dež. vlada se naj na merodajnem mestu opozarja na škodo, katero je vinska klavzula našemu vinorejcu že povzročila, in na nevarnost, katera istemu preti v bodoče, vzlasti vsled nepoštenih manipulacij vinskih uvoznikov, in naj zlasti naglaša, da bi razveljavljenje v § 5 III. B. konečnega protokola k trgovski pogodbi z Italijo iz l. 1891. bilo v interesu vinorejstva kranjskega in avstrijskega sploh. Predlog se vsprejme in odobri poročilo. Istotako se odobrita poročila „obrotni pouk“ in „ustanove“. — Posl. Hribar poroča imenom finančnega odseka glede dovolitve najetja posojila za deželno mesto Ljubljano v namen zgradbe električne naprave in predlaga: Deželnemu stolnemu mestu Ljubljani se dovoljuje za zgradbo električne naprave za razsvetljavo in prenašanje sil najetja posojila do najvišjega zneska 400.000 gld. To posojilo je amortizovati v 42 letih in anuitete za obrestovanje in amortizovanje ne smejo presegati 5,25 % na leto. Za varnost

posojila sme mestna občina Ljubljana zastaviti električno napravo samo in ako treba tudi jamčiti s tem, da sklene v pokritje primerno doklado na direktne davke. Predlogu se pri-trdi in na to seja zaključiti. —

V petnajsti seji dne 15. febr. poroča posl. Višnikar imenom finančnega odseka v odkupu obeh knez A. erspergovih mostov pri Krki in soteski, nahajajočih se na deželnih cestah Novomesto - Žuženperk - Ljubljana in Soteska - Černomelj ter predlaga: „Ozirajoč se na sklep z dne 8. aprila 1892. pooblašča se deželni odbor, da kupi od kneza Auersperga na Krki in v Soteski na deželni cesti se nahajajoča mosta čez Krko. Kupna cena ne sme bistveno se ločiti od dejanske vrednosti mostov, katero je določil dež. stavbinski urad, ter naj se izplača iz kredita za vzdržanje dež. cest za l. 1895. Sedanjemu lastniku mostov se zagotavlja tudi v prihodnje oproščenje mostarine, ako bi jo dežela kedaj vpeljala“. — Predlog se vsprejme. — Vdovi okrožnega zdravnika v Novem mestu Apoloniji Brvar, se dovoli dosmrtna letna podpora 200 gld. (poroč. posl. baron Schwegel). — Posl. Hribar poroča imenom finančnega odseka o prošnji občine Vipave za podaljšanje kredita v znesku 15.000 gld. za l. 1895. za uravnavo vipavskih voda in predlaga, da naj se preide na dnevni red o prošnji. Posl. Lavrenčič in dr. Papež podpirata prošnjo, ki se tudi sprejme. — Posl. dr. Schaffer poroča o načrtu zakona o pospeševanju železnic nižje vrste in predlaga: 1.) Načrtu zakona o pospeševanju železnic nižje vrste se pritruje. 2.) Organizacijski statut za kranjski deželni železnični svet se potrjuje. 3.) Deželni odbor se pooblašča, napravo načrtov in prevdarkov o troških za železnice nižje vrste na ta način podpirati, da dovoli udeležencem brezobrestna posojila iz železniškega zaklada, kateri se nabira vsled sklepa deželnega zbora z dne 25. novembra 1890. l. — in to pod tem pogojem, da se posojilo svoječasno vrne iz stavbenega zaklada. — Posl. Hribar predlaga k § 1. organizacijskega statuta, da naj železniški svet obstoji iz 10 in ne iz 9 članov in sicer dež. glavarja in dveh deželnih odbornikov, dalje iz 3 članov veleposestva kmetskih občin in mest, katerih po ednega vsaka kurija za-se voli; iz po ednega člana trgovske in obrtniške zbornice, kmetijske družbe in mesta Ljubljane. Posl. Grasselli podpira ta predlog in predlaga še, da naj je železniški svet dolžan vsprejeti tiste člane, katere so dotične korporacije same volile. Proti predlogu se izreka posl. baron Schwegel in poročevalec dr. Schaffer. Pri glasovanju se sprejme Hribarjev in dodatni Grassellijev predlog v ostalem se sprejmo odsekovi predlogi. — Prične se tajna seja.

V popoldanski seji prečita posl. Povše v tajni seji storjene sklepe: 1.) Deželnemu primariju dr. Šlajmarju zviša se njegova osebna doklada na 1000 gld. 2.) Gospodu deželnemu primariju v deželni prisilni delalnici dr. Vošnjaku dovoljujeta se dve petletnici v plačo in pokojnino všteti, proti temu, da odpade njegova sedanja osebna doklada v enakem znesku 100 gld. Z ozirom na njegovo mnogoletno uspešno delovanje kot primarij in deželni odbornik se mu odmeri nadnormalno pokojnino v znesku 600 gld. 3.) Poročilo deželnega odbora v § 10., marg. št. 2, letnega poročila jemlje se na znanje. Podelitev naslova in značaja tajnika I. razreda — tajniku II. razreda gospodu Jožefu Pfeiferju se odobruje ter deželni odbor pooblašča, da mu odmeri pokojnino na podlagi plače tajnika I. razreda znašajoče 1800 gld., toda le s pogojem, da do svojega vpokojenja zadovoljno službuje. 4.) Deželnim služabnikom se petletnice vračunajo v pokojnino, ako do svojega vpokojenja zadovoljno službujejo. 5.) Deželni odbor se pooblašča, da pri zgradbi deželnega gledališča kot konvencionalno globlo pridržani znesek 10.800 gld. firmi G. Tönnies izplača s tem pogojem, ako se firma odpove svojim iz računskih diferenc nastalim tirjavam v znesku 6573 gld., katere zahteva nasproti kolavdacijskemu izidu in da so s tem popolnem poravnane vse difference. Če firma te ponudbe ne

sprejme, potem se ji prepušča, da dožene svoje zahteve tako glede globe, kakor glede dozdevnega višjega zaslužka v pravnem potu. Posl. Murnik poroča imenom upravnega odseka o prošnji slov. kat. delavskega društva v Ljubljani, naj bi se nekatera dela v prisilni delavnici omejila in o prošnji občinskih zastopov v Gor. Šiški, Št. Vidu in na Ježici, da bi se delavci in delavke iz teh občin ne vsprejemale v tobačno tovarno. Gledé prve prošnje obširno utemeljuje, da je deželni odbor kolikor mogoče omejil v prisilni delavnici vsa dela, ki bi utegnili škoditi domačim obrtnikom in delavcem. Gledé druge prošnje predlaga, naj se odkloni, ker ne spada pred dež. zbor. — Predloga se sprejmeta. — Poslanec Lenarčič poroča o prošnji podobčine Bukovje za uvrstitev občinske poti Dilce - Studeno - Planina med okrajne ceste. Prošnja se izroči deželnemu odboru v pretres in poročanje. — Prošnja župljanov iz Bučke za izločitev iz občine Strmenec in ustanovitev samostojne občine (poroč. posl. Murnik) se odkloni in naroči deželnemu odboru, da studira, ali bi ne kazalo ustanoviti nove občine iz sosednjih davčnih občin ali Bučko priklopiti kaki drugi občini. — Prošnja podobčine Rakitna, v občini Slavina, da bi deželni tehnik napravil načrt za občinski vodnjak (poroč. posl. Lenarčič), se izroči deželnemu odboru, da ji po možnosti ustreže. — Posl. pl. Langer poroča o preložitvi okrajne ceste Trebnje - Čatež - Moravče pri Čatežu. Na tej cesti je 39 klancev nekateri s padcem 20%. Vožnja s težkimi vozovi je sploh nemogoča, celo za pešca nevarna. Odkar pa je stekla dolenjska železnica, je topla želja tamošnjega prebivalstva, da bi dobili boljšo zvezo z bližnjo postajo na Veliki Loki. Dotični načrt je že izdelan. Poprava sedanje ceste bi stala 5396 gld., preložitve pa 11 403 gld. Res, da je poprava cenejša, toda ostalo bi še 32 klancev s strmcm do 10%, torej še vedno prehudo za težke vozove. Kaže najbolje, da se cesta primerno preloži od Čateža navzdol ob rebri do potoka Dušice v litijski okraj. Vsa preložitve znaša na daljavo 4232 m. Na cestni okraj trebanjski odpade troškov 5544 gld. 97 kr., na litijski 5858 gld. 3 kr. Dežela pa prevzame jedno tretjino teh troškov, ki se primerno razdeli na oba kraja. Ta predlog je bil brez ugovora vsprejet, kakor tudi dotični načrt zakona. — Posl. baron Liechtenberg poroča o preložitvi okr. ceste Tržič - Srednjava pri Kovorju z dotičnim načrtom zakona. Zakon se sprejme in dovoli 5000 gl. podpore iz deželnega zaklada. — Posl. baron Rechbach poroča o uvrstitvi v blejskem cestnem okraju se nahajajoče ceste, ki se pri Rečici od blejsko-javorniške deželne ceste odcepi in se stika ne daleč od Mlina v leško-bistriško deželno cesto, mej okrajne ceste. Uvrstitvi se pritrdi. — Posl. pl. Langer poroča o uvrstitvi občinskega, v cestnih okrajih Kostanjevica in Krško se nahajajočega pota, ki se začneja na severnem koncu Kostanjevice pri Zagrebški državni cesti in drži na okrajno cesto Novomesto - Mrsečavas - Krško poleg Zameškega, med okrajne ceste in predlaga, da se naj uvrstitev potrdi. Se sprejme. — Isti poslanec poroča o prošnji občinskega odbora pri sv. Gregorju, okraj Kočevje, za preuredbo zakona o licenciranju bikov in o legalizovanju. Prošnja se izroči deželnemu odboru, da v smislu deželnih zakonov in sklepov nanjo odgovori. — Prošnja okrajno-cestnega odbora na Vrhniki za uvrstitev občinske poti od Podčela do Frtice in od Vrzdenca proti Št. Joštu med okrajne ceste (poroč. posl. Lenarčič) — Se izroči deželnemu odboru v pretres in poročanje. — Posl. Kersnik poroča o prošnji več živinozdravniških pomočnikov za dovoljenje za prosto izvrševanje živinozdravništva in predlaga, da naj se prošnja odstopi deželnemu odboru z naročilom, da izposluje, če mogoče, od deželne vlade ugodno rešitev in nasvetuje resolucijo: Sl. dež. vlada se opozarja na to, da razmere na Kranjskem zahtevajo, da se k zdravljenju živine pripuščajo tudi kovači, ki so izprašani za podkovstvo, mesogledstvo in živinozdravstvo; sl. vlada se torej naprosi, od slučaja do slučaja ozirati se na to. Se sprejme. (Konec te seje prih.)

— **Dopolnilne volitve v občinski svet ljubljanski** višile se bodo letos meseca aprila. Imeniki volilnih upravičencev leže od 1. marca t. l. skozi 14 dni na mestnem magistratu na vpogled in event. ugovore. Iz občinskega sveta izstopijo letos naslednji občinski svetniki iz III. volilnega razreda: Klein Anton in Štrukelj Franc; iz II. volilnega razreda: Orožen Franc, Senekovič Andrej, Svetek Anton in Šubic Ivan; iz I. razreda pa Knez Ivan, Murnik Ivan, Ravnihar Franc in Terček Franc. Razun teh bo v III. volilnem razredu namesto umrlega obč. svetnika Iv. Tomšiča voliti še ednega občinskega svetnika za dobo enega leta.

— **Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani** izvolila je v svoji zadnji seji za l. 1895 dosedanje predsedstvo in sicer gosp. Iv. Perdan-a, predsednikom, gosp. Ant. Klein-a, podpredsednikom in gosp. Iv. Baumgartner-ja provizičnim predsednikom.

— **Pri velikem koncertu »Glasbene Matice«** dne 11. t. m. v redutni dvorani izvajala se bode tudi nova slovenska skladba gosp. notarja Stanka Pirneta. Velikemu mešanemu zboru je naslov „Žalost“, krasne besede so pa iz znane narodne pesni „Ko tičica sem pevala — Sem sladke sanje sanjala.“ Skladba se hvali kot koncertna posebnost, ki ima veliko muzikališko vrednost, a zajedno veje iz nje pristno naroden duh.

— **Načrti za novo gimnazijsko poslopje v Kranji**, ki bo stalo nasproti cesar Franc Jožefovega drevoreda so že gotovi in so se predložili deželnemu šolskemu svetu. Poslopje bo lepa dvonadstropna stavba, ki bo mestu v velik kras.

— **Za kidanje in odvažanje snega** je letošnje zimo mestna občina ljubljanska do konca minolega tedna izdala 9401 gld. Z ozirom na to, da je minolo nedeljo in ponedeljek zapal nov velik sneg, potrošila bo mestna občina še marsikateri tisočak, predno bode pospravljen ves sneg iz mesta. — Interesantno bi bilo vedeti, koliko so letos potrošile že železnice za odkidovanje snega in koliko se je izdalo za odkidavanje cest sploh. Marsikdo si je že lep denar prislužil letos za sneg.

— **V mestno hranilnico ljubljansko** je vložilo meseca februarja 567 strank 194.823 gld. 97 kr., vzdignilo pa 378 strank 72 066 gld. 95 kr.

— **Papirnatih goldinarjev** se je do konca februarja t. l. vzelo iz prometa in se jih uničilo za 50.950.140 gld. V prometu je ostalo še 6.933.221 gld.

— **Šote narezali** so minolo leto na vsem ljubljanskem barju 23.780.000 kosov. 1000 posušene šote tehta 570 kg.

— **Popolen lunini mrak** bo v ponedeljek dne 11. t. m. zjutraj. Popolno zakrita bode luna 1 uro 35 minut. Mrčanje se prične ob 2 uri in trpi do 1½ 7. ure zjutraj. Popolen mrak se prične ob ¾ na štiri.

— **Tobak njuhati (šnofati)** je baje jako dobro sredstvo proti influenci. V nekem angleškem listu zatrjuje nekdo, da je to poskusil in se prepričal o istinitosti tega. Z ozirom na to, pravi dotičnik, ker je influenza nalezljiva, je dobro, da se v dotiki z bolniki prav pridno njuha in influenza se gotovo ne naleze.

— **Zmrznil** je dne 27. febr. t. l. poštni sel iz Studenca na poti iz Radne v Studenec na Dolenjskem. Revež je vinjen ostal v snegu in zmrznil. Vse poštne pošiljatve, katere je prejel v Radni in tudi znesek 592 gld. 44 kr. so našli pri njem.

— **Izgredi v Piranu.** Zaradi izgredov v Piranu obsojenih je bilo dne 6. t. m. v Trstu 13 obtožencev v 2½ letni do enomesečni zapor. Značilno za to razpravo je, da so častniki, ki so bili pozvani kot priče, izpovedali, da so demonstrantje res kričali „Albasso l' Austria — Viva l' Italia.“ (Proč z Avstrijo — živio Italija). To so svojedobno izvestni krogi prikrivali, a je bilo vendar le res. Iredentarsko mišljenje Lahov se je torej potrdilo pred sodiščem.